

BISNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:
- **Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de VLAREME van 28 oktober 2016, wat betreft de vrijwillige bemestingsbeperking in VEN**
 - **Principiële goedkeuring**

Samenvatting

Met het decreet van 20 december 2024 tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, en het Mestdecreet van 22 december 2006, werden een aantal bepalingen van het Mestdecreet gewijzigd. Meer bepaald werd in het Mestdecreet de mogelijkheid ingeschreven om in percelen gelegen in VEN vrijwillig te opteren voor een beperking van de bemesting, mits vergoeding.

Met de aanpassing aan de VLAREME door voorliggend besluit worden de nadere bepalingen hieromtrent vastgelegd.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Omgeving

Beleidsveld: Omgeving en natuur

ISE Water

SD6: Vorm geven aan het integrale waterbeleid in de landbouw

OD6.2: Een sector-, bedrijfs- en gebiedsgericht mestbeleid implementeren.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Met de aanpassing aan het Mestdecreet door het decreet van 20 december 2024 tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, en het Mestdecreet van 22 december 2006, werd in het Mestdecreet de mogelijkheid ingeschreven om

vrijwillig op percelen landbouwgrond die gelegen zijn in VEN, het bemestingsverbod met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing (max. 2GVE), toe te passen.

Er werd in dat kader onder meer opgedragen een regeling hieromtrent uit te werken en om deze vóór 15 februari 2025 via een besluit aan de Vlaamse Regering voor te leggen zodat deze regeling al in het jaar 2025 toegepast zou kunnen worden. Met de aanpassing aan de VLAREME door voorliggend besluit wordt hieraan tegemoet gekomen.

Voorliggend besluit werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2025/20 van 30 januari 2025.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het decreet van 20 december 2024 tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, en het Mestdecreet van 22 december 2006, hierna het wijzigingsdecreet van 20 december 2024, heeft het Mestdecreet op verschillende punten gewijzigd.

Een van deze wijzigingen had betrekking op het uitwerken van een regeling om op percelen gelegen in VEN een bemestingsbeperking in te voeren. De basiskenmerken van de uit te werken regeling betreffen enerzijds het feit dat het dient te gaan over een vrijwillige regeling en anderzijds dat de landbouwer die vrijwillig deze bemestingsbeperking gaat toepassen, hiervoor een vergoeding dient te ontvangen.

Dit besluit van de Vlaamse Regering zal geëvalueerd worden in 2027. Op basis van deze evaluatie wordt het besluit eventueel aangepast.

Met de aanpassing aan de VLAREME door voorliggend besluit wordt hieraan tegemoet gekomen.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

Het voorliggend ontwerp van besluit bevat 2 artikelen.

Artikel 1 voegt aan hoofdstuk 3 van de VLAREME een afdeling 6 toe. In deze nieuwe afdeling zijn de nadere regels opgenomen rond de vrijwillige bemestingsbeperking in VEN. De bemestingsbeperking die ingevoerd wordt, betreft, overeenkomstig de bepalingen van artikel 41bis, §5/1 van het Mestdecreet, een bemestingsverbod, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing ten belope van 2 GVE per hectare op jaarbasis. Een dergelijk bemestingsverbod wordt reeds door diverse andere bepalingen van artikel 41bis en 41ter van het Mestdecreet ingevoerd. De hier uitgewerkte regeling is dan ook analoog aan de reeds bestaande regelingen hieromtrent. Zo zijn de procedurele bepalingen gebaseerd op de bepalingen van art. 3.2.7. van de VLAREME, dat de procedure bevat voor de aanvraag van de compensatievergoeding in het kader van de verruimde en versnelde invoering van de nultbemesting ten gevolge van het Stikstofdecreet. Ook het bedrag van de vergoeding is gebaseerd op het bedrag van de compensatievergoeding (cfr. art. 41bis, §10, tweede lid, van het Mestdecreet).

Het artikel bepaalt eveneens dat het onmogelijk is om meer dan eenmaal de betreffende compensatievergoeding te krijgen voor hetzelfde perceel. Bovendien is het niet mogelijk om een perceel

waar een vergoeding is gegeven, opnieuw te bemesten nadien.

Artikel 2 bevat de uitvoeringsbepaling.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Op basis van de huidige gegevens komen, gelet op de in het Mestdecreet en in voorliggend besluit opgenomen elementen, ongeveer 2.500 hectares landbouwgrond in aanmerking voor het bekomen van de VEN-vergoeding. Aangezien het invoeren van een bemestingsverbod een zeer grote impact heeft op de landbouwexploitatie die in de toekomst op een perceel met bemestingsverbod nog kan gebeuren en de landbouwkundige waarde van een dergelijk perceel hierdoor sterk gereduceerd wordt, is hiervoor ook een vergoeding voorzien. Omwille van het vrijwillig karakter zal naar verwachting de budgettaire impact voor deze maatregel eerder beperkt zijn.

Er dient bovendien ook gewezen worden op het feit dat, overeenkomstig de decretale bepaling ter uitvoering waarvan voorliggend ontwerp van besluit is opgemaakt, van deze regeling ook enkel gebruik gemaakt kan worden, binnen de perken van de beschikbare beleidskredieten (art. 41bis, §5/1 van het Mestdecreet).

Zoals hoger reeds uiteengezet vertoont de in voorliggend besluit uitgewerkte maatregel grote gelijkenissen met de in het Stikstofdecreet opgenomen maatregel in SBZ-H. In het op 19 april 2022 gepubliceerde ontwerp van Programmatische Aanpak Stikstof wordt wat dat betreft op een aantal punten ook verwezen naar het invoeren van een nulbemesting in VEN en de gunstige effecten die dit heeft in het kader van de natuurdoelstellingen.

Als onderdeel van haar stikstofakkoord besliste de Vlaamse Regering op 23 februari 2022 om te voorzien in een PAS-provisie van 326 miljoen euro op artikel CB0-1CBG2AK-PR(VR 2022 2302 MED.0068/2). De beleidsdomeinen Omgeving en Landbouw & Visserij kunnen uit deze provisie putten voor een reeks gespecificeerde, bijkomende uitgaven in kader van de PAS, mits goedkeuring van iedere aanvraag tot herverdeling door de Vlaamse Regering.

Voor de budgettaire impact voor deze maatregel zal dan ook geput worden uit de kredieten beschikbaar uit de middelen binnen de beleidskredieten van de VLM (begrotingsartikel QBX-3QCG2DY-IS) die ingezet moeten worden voor het PAS-beleid, aangevuld via een herverdeling van middelen uit de "provisie ondersteuning Programmatische Aanpak Stikstof" (begrotingsartikel CB0-1CBD2AK-PR).

De budgettaire impact van voorliggend besluit is moeilijk in te schatten, aangezien het een regeling is met een vrijwillig karakter en waarbij bovendien de hoogte van de vergoeding degressief is, afhankelijk van het moment waarop de landbouwer opteert om vrijwillig de nulbemesting op zijn percelen te realiseren.

Op basis van de momenteel beschikbare gegevens gaat het zoals hoger vermeld over potentieel 2.500 hectare. Dit op basis van de meest recente, verwerkte gegevens (i.e. productiejaar 2023) waarover de administratie momenteel beschikt.

In principe zal bij de verwerking van de meer actuele gegevens (waarbij 2024 voor de toepassing van dit besluit een referentiejaar is), dit aantal in dezelfde grootteorde liggen of lichtjes lager (ten gevolge van percelen die in de tussentijd overgedragen werden en waardoor op deze percelen reeds een bemestingsbeperking tot 2 GVE van toepassing is geworden).

De 2.500 hectare waarvan sprake zijn echter niet allemaal percelen die volledig gelegen zijn in groen VEN. Sommige percelen zullen slechts voor een deel in groen VEN gelegen zijn, of zijn voor een deel ook gelegen in groen Habitatrictlijngebied (waarbij cfr. de ontworpen besluittekst enkel het gedeelte in "groen" VEN en niet gelegen in groen Habitatrictlijngebied voor vergoeding in aanmerking komt). Het aantal hectares dat potentieel in aanmerking zal komen voor vergoeding zal dus lager liggen dan 2.500. Hoeveel lager kan momenteel niet ingeschat worden, aangezien dit enerzijds een complexe analyse vereist van verschillende gegevens waarover de administratie momenteel reeds beschikt (waarbij het zowel gaat over GIS gegevens als over identificatiegegevens van landbouwers en percelen) en die op korte termijn niet uitgevoerd kan worden en anderzijds een aantal gegevens nog niet gekend zijn door de administratie of zelfs nog kunnen wijzigen, waardoor deze op heden evenmin reeds in rekening gebracht kunnen worden. Om deze reden wordt voor een maximaal scenario dan ook uitgegaan van potentieel 2.500 hectare, met dus de kanttekening dat dit de facto reeds een overschatting zal zijn.

In de maximale hypothese zal elke landbouwer die potentieel in aanmerking komt voor deze vergoeding, deze ook aanvragen en zal deze de aanvraag ook onmiddellijk doen, zodat hij hiervoor de hoogste vergoeding, a rato van 14.375 euro per hectare zal ontvangen. Dit betekent dat de maximale budgettaire impact in deze hypothese in 2025 overeenkomt met 2.500 hectare X 14.375 euro = 35.937.500 euro.

Aangezien deze vergoeding een vrijwillige systeem is, betekent dit dat landbouwers niet verplicht zijn hierin in te stappen en dat dan ook bijgevolg in het meest minimalistische scenario geen enkele landbouwer van deze regeling gebruik zou maken. De budgettaire impact in dat geval bedraagt dan ook 0 euro.

Gelet op het vrijwillige karakter is moeilijk in te schatten hoeveel landbouwers effectief van deze regeling gebruik zullen maken en op welk moment. Dit geldt des te meer aangezien de mestregelgeving en het ruimere kader van de milieuregelgeving en de landbouwregelgeving frequent gewijzigd worden, waarbij deze toekomstige wijzigingen een rol kunnen spelen bij de keuze van landbouwers om al of niet te opteren voor de in voorliggend besluit uitgewerkte vrijwillige bemestingsbeperking mits vergoeding. Er kan in het algemeen verondersteld worden dat de budgettaire impact van deze regeling zich zal spreiden in de tijd, waarbij het niet de verwachting is dat de eerste jaren voor meer dan 10% van het aantal potentieel in aanmerking te komen hectares een aanvraag zou gedaan worden. Zoals hoger vermeld in de nota wordt voorzien om deze regeling in 2027 te evalueren. In de veronderstelling dat 10% van het potentieel in aanmerking komende areaal tot dan een aanvraag zou doen, en nog steeds uitgaand van een potentieel van 2.500 hectare, zou dit de volgende budgettaire inschatting inhouden:

- Voor 2025: 250 X 14.375 euro = 3.593.750 euro
- Voor 2026: 250 X 13.750 euro = 3.437.500 euro
- Voor 2027: 250 X 13.125 euro = 3.281.250 euro

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid, niet vereist is.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na principiële goedkeuring wordt dit ontwerp van besluit overgemaakt aan de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens en vervolgens aan de Raad van State voor advies.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1 haar principiële goedkeuring te geven aan bovengenoemd voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de VLAREME van 28 oktober 2016, wat betreft de vrijwillige bemestingsbeperking in VEN;
- 2 de Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving en natuur:
 1. te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC);
 2. te machtigen te beoordelen of dit advies aanleiding geeft tot aanpassing van het heden door de Vlaamse Regering principiële goedgekeurde voorontwerp van besluit;
 3. te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies van de Raad van State in te winnen, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van het heden door de Vlaamse Regering principiële goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS